

قال رسول الله (ص):

النَّاسُ مَعَادِنٌ كَمَعَادِنِ الذَّهَبِ وَ الْفِضَّةِ مردم همچون معدن‌های طلا و نقره‌اند

را بیشتر از شاخ و برگ و میوه، و فرایندهای پنهان را بیشتر از نتایج آشکار مورد توجه قرار می‌دهند. هدایت تحصیلی و تربیتی دانش‌آموزان بر این واقعیت استوار است. یکی از مهم‌ترین مسؤولیت‌های مشاوران هدایت تحصیلی است. این مسؤولیت تنها در حد انتخاب رشته و گرایش خلاصه نمی‌شود؛ بلکه بخش مهمی از فرایند هویت‌یابی نوجوان است. هر فرد در مرحله نوجوانی، به سمت هویت‌یابی خیز بر می‌دارد. هویت؛ لباس شخصیت انسان است. هر کس باید در این لباس، آسوده، آراسته و آماده فعالیت‌های مناسب زندگی باشد. این خود دلالت بر این دارد که نمی‌توان به سادگی و سهل‌انگاری، لباسی را برای او انتخاب کرد. او لباس تمام عمرش را انتخاب می‌کند، نه لباسی با کارکردی محدود. از این روست که باید انتخاب رشته را به شکل یک فرایند در نظر گرفت و نه یک انتخاب ساده.

سال نهم، یا سوم دبیرستان، تماماً باید صرف این فرایند شود. مشاوران باید برای دانش‌آموزان این پایه برنامه گسترده‌ای در نظر بگیرند. پیش از همه، باید ذهن تمامی دانش‌آموزان این پایه را فعال کرد تا بدانند که این کار باید با صبر و تأمل بسیار انجام گیرد. آنان باید بدون اینکه دچار وسواس شوند، در اندیشه رشته تحصیلی و آینده شغلی خود باشند. از این رو بهتر است در مورد مشاغل اطلاعات خوبی به دست آورند. استفاده از ظرفیت انجمن‌های اولیا و مربیان و تخصص‌ها و مهارت‌هایی که اولیا، حتی اولیای مدارس هم جوار، دارند ضرورت دارد. لازم

باز بهاری دیگر از راه رسید؛ بهاری از جنس علم و تعلیم؛ بهاری به بوی شکوفه‌های درخت انسانیت و به طراوت شادمانی و خنده روح‌انگیز کودکان و نوجوانان؛ رستاخیزی به طراوت زنده شدن خاک بی حاصل و جوشش زندگی از دل سرزمین‌های بایر سکون و دل‌مردگی. بهار مغزها و قلب‌ها بر اهالی سرزمین معرفت مبارک باد. اگر معلمان هدایت‌گران عقل و اندیشه دانش‌آموزان اند، مشاوران مدرسه نیز معلمانی هستند در کسوتی آراسته و به زینتی افزون بر حلیه تعلیم و تربیت.

اینکه می‌گویند آن، خوش‌تر از حسن

یار ما این دارد و آن نیز هم

معلمان قلب دانش‌آموزان را به سمت معرفت انسانی و الهی می‌کشانند و مشاوران همین کار را با شناخت عمیق‌تری از استعدادها، علائق، صفات و توانمندی‌های دانش‌آموزان انجام می‌دهند. مشاوران آموزش‌دیده می‌دانند که چگونه چهره پنهان دانش‌آموزان را فراتر از دلالت‌های ظاهری مدنظر قرار دهند. آنان آموخته‌اند که باید درون دانش‌آموز را بیشتر از بیرونش مورد کاوش و شناخت قرار دهند. مشاوران آنچه را که در ذهن و شخصیت آینده‌سازان کشور می‌گذارد، مهم‌تر از رفتار ظاهری آنان می‌دانند. مشاوران می‌دانند که در پس هر موفقیتی، ممکن است شکستی تأثیرگذار رقم بخورد و برعکس ممکن است هر شکستی، در دل خود آستان یک موفقیت و یا یک پیروزی گسترده باشد. کوتاه سخن اینکه مشاوران ریشه‌ها

هدایت تحصیلی، کشف ناشناخته‌ها

دکتر علی اصغر احمدی

حرفه‌ای و علمی، دعوت از استادان دانشگاه، به مدرسه، برای معرفی رشته‌های تحصیلی دانشگاهی به دانش‌آموزان می‌باید در دستور کار مدارس قرار گیرد.

فعال کردن آینده‌پژوهی در زمینه مشاغل و رشته‌های تحصیلی نیز می‌تواند در مدرسه شکل بگیرد. زیرا با توجه به افزایش امید به زندگی در تمامی جوامع بشری، از جمله در ایران، که حاصل آن افزایش افراد مسن در جامعه است، بی‌تردید آینده متفاوتی را برای جامعه در ده یا بیست سال پیش‌رو باید در نظر گرفت. مثلاً اینکه در جامعه آینده بخش عمده‌ای از جمعیت را افراد بالای شصت سال تشکیل خواهند داد. بنابراین فراهم کردن نیازمندی این دسته از افراد با توجه به کهولت، بیماری‌ها و وابستگی‌های آنان به دیگران می‌تواند زمینه متفاوت و گسترده‌ای از مشاغل، صنایع، رشته‌های تحصیلی و مسائلی از این دست را فراهم آورد. فعال کردن دانش‌آموزان در زمینه مسائل و مشکلاتی که در آینده اتفاق می‌افتد، می‌تواند آینده‌پژوهی معناداری را در مدرسه و میان دانش‌آموزانی که باید برای آینده خود تصمیم بگیرند فراهم آورد.

تمامی این نکات اشاراتی به فرایند انتخاب رشته دارد. همکاران محترم می‌باید انتخاب رشته را با معنایی بسیار گسترده مدنظر قرار دهند. و آن را تنها در فرایند تصمیم‌گیری بر اساس نتایج امتحانی و یا انجام چند تست محدود نکنند. با آرزوی توفیق و خدمتی ماندگار به آینده‌سازان این مرز و بوم.

است هر هفته یک یا دو سخنرانی برای دانش‌آموزان ترتیب داده شود تا آنان مشاغل گوناگون را بشناسند. سخنرانان می‌توانند اولیائی باشند که خود صاحب آن مشاغل اند. این سخنرانان نه تنها باید درباره وضعیت فعلی مشاغل حرف بزنند، که باید آینده آن‌ها را نیز توضیح دهند.

علاوه بر سخنرانی‌ها، باید بازدیدهای علمی هم از کارخانجات، کارگاه‌های کوچک، بیمارستان‌ها، آزمایشگاه‌ها، فرودگاه‌ها، صنایع گوناگون و هرگونه فضای مربوط به کسب‌وکار انجام گیرد. این بازدیدها تنها برای بالا بردن اطلاعات دانش‌آموزان توصیه نمی‌شود بلکه مشاهده رفتارهای آنان در حین بازدید، توسط مشاور، از اهمیت بسیار بالایی برخوردار است. علاقه‌مندی هر دانش‌آموز به فعالیتی خاص، درک عمیق‌تر او از هر شغل و کنجکاو در مورد هر چیزی، می‌تواند گواهی باشد بر وجود علاقه‌مندی و استعداد وی در آن زمینه شغلی. مشاور باید تمامی این مشاهدات را در پرونده تحصیلی یا تربیتی دانش‌آموز ثبت کند. انجام مسافرت‌هایی با همین هدف، می‌تواند تأثیرات مهمی در ذهن دانش‌آموزان داشته باشد. نظام تعلیم و تربیت ما در این زمینه از کاستی چشم‌گیری برخوردار است؛ چرا که به این گونه مسافرت‌ها و یا بازدیدها از قطب‌های علمی و صنعتی کشور توجه لازم را ندارد و مسافرتی هم اگر انجام می‌گیرد اغلب با هدف زیارت و سیاحت انجام می‌گیرد، لذا بهتر است بازدیدهای علمی و حرفه‌ای نیز بخشی از این مسافرت‌ها را شامل شود. ضمناً علاوه بر معرفی مراکز